

Glossary

Vārdnīca

This glossary provides definitions/explanations for all English words or phrases used in the survey selected by partners from across EU member states as possibly requiring clarification or further amplification.

Šī vārdnīca sniedz definīcijas / skaidrojumus visiem angļu valodā lietotajiem vārdiem un frāzēm, kas izmantotas anketā, ko izveidojuši partneri visās ES dalībvalstīs kā iespējamu nepieciešamo skaidrojumu vai turpmāku paplašinājumu

KEY CONCEPTS:

Galvenie jēdzieni

<p>Competence</p> <p>Kompetence</p>	<p>A necessary range of knowledge, skill and abilities to carry out the duties of the work. The knowledge, skills and abilities needed to be able to work / practise as a speech and language therapist safely and effectively, independently.</p> <p>Nepieciešamais zināšanu, prasmju un spēju daudzums, lai veiktu darba pienākumus. Zināšanas, prasmes un spējas, kas nepieciešamas, lai droši, efektīvi un neatkarīgi strādātu / praktizētu kā logopēds.</p>
<p>Generic Competences</p> <p>Vispārējās kompetences</p> <p>Instrumental competences</p> <p>Noderīgās kompetences</p> <p>Interpersonal and intrapersonal competences</p> <p>Starppersonu un personīgās kompetences</p> <p>Systemic competences</p> <p>Sistēmiskās kompetences</p>	<p>Generic refers to something that is general, common, or inclusive rather than specific, unique, or selective. Tuning distinguishes three types of generic competences:</p> <p>Vispārējs, attiecas uz kaut ko, kas ir vispārīgs, kopīgs vai iekļaujošs vairāk kā specifisks, unikāls vai selektīvs. Harmonizēšanā izšķir trīs veidu vispārējās kompetences:</p> <p>Instrumental competences: cognitive abilities, methodological abilities, technological abilities and linguistic abilities; Noderīgās kompetences: kognitīvās spējas, metodoloģiskās spējas, tehnoloģiskās spējas un lingvistiskās spējas.</p> <p>Interpersonal competences: individual abilities like social skills (social interaction and co-operation); Starppersonu kompetences: individuālās spējas – tādas kā sociālās prasmes (sociālā mijdarbība un sadarbība);</p> <p>Systemic competences: abilities and skills concerning whole systems (combination of understanding, sensibility and knowledge; prior acquisition of instrumental and interpersonal competences required). Sistēmiskās kompetences: spējas un prasmes, kas attiecas uz veselām sistēmām (izpratnes, sensibilitātes un zināšanu kombinācija; pirms tam</p>

	nepieciešams apgūt noderīgās un starppersonu kompetences).
Subject Specific Competences Priekšmeta specifiskās kompetences	<p>In this case, competences specific to work of a speech and language therapist.</p> <p>Šajā gadījumā tās ir kompetences, kas nepieciešamas, lai strādātu par logopēdu</p>
Tuning Methodology Harmonizēšanas (saskaņošanas) metodoloģija	<p>The project "Tuning educational structures in Europe" started in 2000, by a group of universities who wished to address the issues posed by the Bologna declaration collectively, coordinated by the University of Deusto (ES) and the University of Groningen (NL).</p> <p>Projektu "Eiropas izglītības struktūru saskaņošana" 2000. gadā uzsāka universitāšu grupa, kas vēlējās kopīgi iztirzāt jautājumus, ko izvirzīja Boloņas deklarācija, to koordinēja Deusto Universitāte (ES) un Groningenas universitāte (Nīderlande).</p> <p>In the framework of the Tuning project a methodology has been designed to understand curricula and to make them comparable. Five lines of approach have been distinguished to organize the discussions in the subject areas:</p> <p>Harmonizēšanas (saskaņošanas) projekta ietvaros tika izveidota metodoloģija, lai izprastu studiju programmas un padarītu tās salīdzināmas. Tika izdalīti pieci virzieni pieejā, lai organizētu diskusijas tematiskās jomās:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) generic (general academic) competences, 2) subject-specific competences, 3) the role of ECTS as an accumulation system 4) approaches to learning, teaching, and assessment and 5) The role of quality enhancement in the educational process (emphasizing systems based on internal institutional quality culture). <ol style="list-style-type: none"> 1) vispārējās (vispārējās akadēmiskās) kompetences, 2) priekšmetu specifiskās kompetences, 3) ECTS (Eiropas kredītpunktu) kā uzkrājošās sistēmas nozīme, 4) pieejas mācībām (mācīšana un mācīšanās) un novērtējumam 5) kvalitātes uzlabošanas nozīme izglītības procesā, (uzsverot sistēmas, kas balstītas uz ārējās institucionālās kvalitātes kultūru)

WORDS /PHRASES IN THE SURVEY Vārdi / frāzes anketā	DEFINITION/EXPLANATION Definīcija / skaidrojums
Appropriate feedback Atbilstoša atgriezeniskā saikne	<p>appropriate: suitable for a particular person or place or condition</p> <p>feedback:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. information given in response to a person's performance of a task, etc., often used as a basis for improvement 2. Specific information about a person's current behaviour in order to help him/her either continue the behaviour or modify the behaviour. <p>Atbilstošs: derīgs noteiktai personai vai vietai, vai apstākļiem</p> <p>Atgriezeniskā saikne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informācija, kas sniegta kā atbilde uz personas sniegumu uzdevumā utt., bieži tiek izmantota kā pamats pilnveidei 2. Specifiska informācija par personas pašreizējo izturēšanos, lai palīdzētu viņam / viņai vai nu turpināt šādi uzvesties vai arī izmainīt izturēšanos.
Appropriate therapy techniques Atbilstošas terapijas tehnikas (paņēmieni)	<p>a practical method or procedure that is effective in achieving an aim, a procedure used to accomplish a specific activity or task that is aimed to improve a patient's condition and which is suitable for that specific condition</p> <p>praktiska metode vai procedūra, kas ir efektīva mērķa sasniegšanai, procedūra, ko lieto, lai paveiktu specifisku darbību vai uzdevumu, kas ir domāts, lai uzlabotu pacienta stāvokli un kas ir noderīgs šim specifiskajam stāvoklim</p>
Assessment Novērtējums	<p>evaluation of the patient or client for the purposes of forming a diagnosis and plan of treatment</p> <p>Pacienta vai klienta izvērtēšana, lai veidotu diagnozi un plānotu ārstēšanu</p>
Assessor Vērtētājs	<p>person who carries out an assessment (see above)</p> <p>Persona, kas veic izvērtēšanu (skatīt iepriekš)</p>
Audit trail Izmeklēšanas pieraksts (Slimības vēsture, valodas karte)	<p>A step by step chronological record of actions e.g. interactions with a specific patient, from which a history of events may be reconstructed. The existence of a reliable, easy-to-follow audit trail is considered one indication of good internal control in an organization.</p> <p>Soli pa solim veikti hronoloģiski darbību un citu mijdarbību pieraksti ar konkrēto pacientu, no kuriem var rekonstruēt notikumu vēsturi. Ticamu,</p>

	<p>viegli izskaidrojamu izmeklēšanas liecību esamība tiek uzskatīta par labu iekšējās kontroles rādītāju organizācijā.</p>
<p>Caseload Lietu skaits</p>	<p>The number of cases with which an SLT is concerned at one time; the number of cases which are the responsibility of a particular SLT. Sometimes also the type of cases dealt with by an SLT, e.g. paediatric, adult acquired.</p> <p>Gadījumu skaits, ar kuru logopēds vienlaicīgi nodarbojas; gadījumu skaits, kas ir konkrētā logopēda atbildība. Reizēm arī gadījumu veidi, ar kādiem nodarbojas logopēds, t. i., ir nepieciešami pediatrie un pieaugušie.</p>
<p>Counsellor Konsultants</p>	<p>someone who gives advice about problems, especially personal, social, or psychological problems</p> <p>Kāds, kas sniedz padomus, ja rodas problēmas, īpaši personiskās, sociālās vai psiholoģiskās problēmās</p>
<p>Critical reflection skills Kritiskās domāšanas prasmes</p>	<p>The ability to think back on one's experiences, integrate knowledge gained from experience with knowledge possessed, and take action on insights gained in this way. Critical reflection is the process by which adults identify the assumptions governing their actions, locate the historical and cultural origins of the assumptions, question the meaning of the assumptions, and develop alternative ways of acting. Part of the critical reflective process is to challenge the prevailing social, political, cultural, or professional ways of acting. Through the process of critical reflection, adults come to interpret and create new knowledge and actions from their ordinary and sometimes extraordinary experiences. Critical reflection blends learning through experience with theoretical and technical learning to form new knowledge constructions and new behaviours or insights.</p> <p>Spēja pārdomāt kāda pieredzi, integrēt zināšanas, kas gūtas pieredzē ar esošajām zināšanām un darboties ar uzskatiem, kas iegūti šādā veidā. Kritiskā domāšana ir process, ar kā palīdzību pieaugušie identificē pieņēmumus, kas nosaka viņu darbību, nosaka šo pieņēmumu vēsturiskās un kultūras saknes, uzdod jautājumus par pieņēmumu nozīmi un attīsta alternatīvus darbības veidus. Daļa no kritiskās domāšanas procesa ir izaicināt valdošos sociālos, politiskos, kultūras vai profesionālos darbības veidus. Kritiskās domāšanas procesā pieaugušie savas parastās un reizēm neparastās pieredzes vadīti interpretē un rada jaunas zināšanas un darbības. Kritiskā domāšana savieno mācīšanos no pieredzes ar teorētisku un tehnisku mācīšanos no jaunām zināšanām ar jaunu izturēšanos vai atziņām.</p> <p>Learning by critical reflection creates new understandings by making conscious the social, political, professional, economic, and ethical</p>

	<p>assumptions constraining or supporting one's action in a specific context. Critical reflection's appeal as an adult learning strategy lies in the claim of intellectual growth and improvement in one's ability to see the need for and effect personal and system change. Reflection can be a learning tool for directing and informing practice, choosing among alternatives in a practice setting, or transforming</p> <p>Mācīšanās ar kritiskās domāšanas palīdzību rada jaunu izpratni, veidojot apzinātus sociālos, politiskos, profesionālos, ekonomiskos un ētiskos pieņēmumus, kas ierobežo vai atbalsta kāda darbību specifiskā kontekstā. Kritiskā domāšana ir pievilcīga, jo pieaugušo mācīšanās stratēģija ir pamatā intelektuālajai izaugsmei un spējā saskatīt, ka ir nepieciešamas efektīvas personības un sistēmas izmaiņas. Refleksija var būt mācīšanās instruments, kas virza un iedvesmo praktisko darbību, izdara izvēli starp prakses izvirzītajām alternatīvām vai transformē (pārveido) to.</p> <p>Ref: <i>Teaching Critical Reflection</i>, David Stein [online] Available at http://www.inspireliving.com/business/reflection.htm: [Accessed 21/09/2011].</p>
<p>Decision makers Lēmumu pieņēmēji</p>	<p>People with the responsibility and authority to make decisions within an organization or public body, especially those that determine future direction and strategy, or those that control resources and budgets.</p> <p>Cilvēki, kam ir atbildība un pilnvaras pieņemt lēmumus organizācijā vai sabiedriskajā padomē, īpaši tie, kas nosaka nākotnes virzību un stratēģiju, vai tie, kas kontrolē resursus un budžetus.</p>
<p>Effectiveness of therapy Terapijas efektivitāte</p>	<p>Quality of therapy that brings about a desired change, that it is the therapy that is responsible for the change rather than any other factor.</p> <p>Terapijas kvalitāte, kas palīdz sasniegt vēlamās izmaiņas, tā ir terapija, kas ietekmē izmaiņas vairāk kā jebkurš cits faktors</p>
<p>Empathy Empātija</p>	<p>the ability to understand and share the thoughts, feelings, and behaviour of others</p> <p>Spēja izprast un dalīties ar citu cilvēku domām, izjūtām un izturēšanos</p>
<p>Evidence Pierādījumi</p>	<p>proof, something which proves or disproves; basis for belief or disbelief; knowledge on which to base belief</p> <p>Pierādījums, kaut kas, kas pamato vai apgāž pieņēmumus; pamats ticībai vai neticībai; zināšanas, uz kurām balstīt ticību</p>
<p>Facilitator Veicinātājs</p>	<p>someone who makes progress easier, helps to bring about an outcome (as learning, productivity, or communication) by providing indirect or unobtrusive assistance, guidance, or supervision</p>

	Kāds, kurš vieglāk progresē, palīdz sasniegt rezultātu (mācīšanās, produktivitāte vai komunikācija) nodrošinot netiešu vai neuzbāzīgu palīdzību, vadību vai pārraudzību (supervīziju)
Intervention Koriģējoši attīstošā darbība	action taken to improve a disorder or condition; therapy darbība, ko veic, lai uzlabotu traucējumu vai stāvokli; terapija
Logical thinking Loģiskā domāšana	thinking that is coherent and logical; reasoning; abstract thought Domāšana, kas ir sakarīga un loģiska; pamatojums; abstraktā doma
Nasendoscopy Deguna endoskopija	an examination of the anatomy and physiology of the velopharynx during speech using a flexible endoscope introduced via the nose Mīksto aukslēju un rīkles daļas anatomiskā un fizioloģiskā izmeklēšana runāšanas laikā, izmantojot mīksto endoskopu, kas ievadīts caur degunu
Proposes possible outcomes Ierosina iespējamus iznākumus	explains possible results or consequences of a specific action or condition; makes a prognosis Izskaidro iespējamus rezultātus vai specifiskās darbības vai stāvokļa konsekvences; sniedz prognozes
Quality assurance Kvalitātes nodrošināšana	program for the systematic monitoring and evaluation of the various aspects of a project, service, or facility to ensure that standards of quality are being met sistemātiskas uzraudzības un dažādu projekta, pakalpojumu vai iekārtu aspektu izvērtēšanas programma, lai nodrošinātu to, ka ir sasniegti kvalitātes standarti
Rationale Pamatojums	An explanation of the basis or fundamental reasons for something; a set of reasons or a logical basis for a course of action or a belief; an explanation of the principles of some opinion, action, hypothesis, etc; also, the principles themselves Pamatu vai fundamentālu iemeslu skaidrojums kaut kam; cēloņu noteikšana vai loģisks pamatojums darbības vai nodomu kursam; kāda viedokļa, darbības, hipotēzes u. c. principu skaidrojums; arī paši principi
Resilience Elastīgums, pretošanās spējas	able to withstand or recover quickly from difficult conditions spēja izturēt vai viegli atveseļoties (atgūties) no grūtiem apstākļiem
Scope of practice Prakses joma	The range of responsibility e.g. types of patients, or treatments and practice guidelines that determine the boundaries within which a professional practises. Atbildības spektrs – pacientu veids vai ārstēšana un prakses vadlīnijas,

	kas nosaka robežas, kurās darbojas (praktizē) profesionālis.
Service delivery models Pakalpojumu sniegšanas veidi	<p>A set of principles, standards, policies and constraints used to guide the design, development and operation of services delivered by an SLT, with a view to offering a consistent service experience to a specific user community in a specific context.</p> <p>Principu kopums, standarti, politika un ierobežojumi, ko lieto, lai vadītu ieceri, attīstību un pakalpojumu sniegšanu, ko piedāvā logopēds, ar skatu uz to, ka tiek piedāvāta konsekventa pakalpojumu pieredze specifiskam lietotāju kopumam specifiskā kontekstā.</p> <p>Service delivery includes the ways that therapy can be delivered to patients, e.g. in one to one clinician directed sessions, in group sessions, through training of other agents, through consultation, in different settings etc.</p> <p>Pakalpojumu sniegšana ietver veidus, kā pacientiem tiek sniegta terapija, t. i. nodarbībās viens pret vienu, ko vada klīnicists; grupu nodarbībās, gatavojot citus aģentus, konsultācijās, dažādās vidēs utt.</p>
Synthesize knowledge Zināšanu apkopojums	<p>combine knowledge from various sources or of various types to form a coherent whole</p> <p>kombinēt zināšanas no dažādiem avotiem vai dažādiem veidiem, lai veidotu vienotu veselumu</p>
Visual communication Vizuālā komunikācija	<p>Communication through visual aid; the conveyance of ideas and information in graphic or visual form. Visual communication solely relies on vision, and includes: signs, typography, drawing, graphic design, illustration, colour and electronic resources. It also explores the idea that a visual message accompanying text has a greater power to inform, educate, or persuade a person or audience.</p> <p>Komunikācija ar vizuālu atbalstu; ideju un informācijas nodošana grafiskā vai vizuālā veidā. Vizuālā komunikācija balstās tikai uz redzi un tajā ir: zīmes, tipogrāfija, zīmējumi, grafiskais dizains, ilustrācijas, krāsaini un elektroniski resursi. Tas arī izskaidro ideju, ka vizuālajam ziņojumam, kas ir līdzās tekstam, ir lielāks spēks, lai informētu, izglītotu vai pārliecinātu personu vai auditoriju.</p>

ACRONYMS used in the survey

Akronīmi, kas tiek lietoti aptaujā

SLT: **S**peech **L**anguage **T**herapy/Therapist

logopēds

EDS: **E**ating, **D**rinking, **S**wallowing

ĒDzR: **Ē**šana, **D**zeršana, **R**īšana

CT (scan) :**C**omputerised **T**omography

KT: Kompjūtertogrāfija

MRI (scan); **M**agnetic **R**esonance **I**maging.

MRI: Magnētiskās rezonanses izmeklēšana

PET (scan) : **P**ositron **E**mission **T**omography

PET: Pozitronu Emisijas Tomogrāfija